

ÜLKE ADI: SIRBİSTAN

1. Kalite Altyapısı

Sırbistan’da, hem Avrupa Birliğine (AB) üyelik sürecinde malların serbest dolaşımının sağlanması amacıyla ticaretin önündeki teknik engelleri azaltmak ve ortadan kaldırmak, hem de Sırp pazarına sadece güvenli ürünlerin girişini sağlamak için teknik düzenlemeler, standardizasyon, akreditasyon ve metroloji alanında modern bir kalite altyapısı ve ürün güvenliği sistemi kurulmuştur. Bir ürünün Sırbistan pazarına girebilmesi için teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi, uygunluk işaretine sahip olması ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. Bu sistemin yasal çerçevesi 2008-2010 döneminde kabul edilen dört yeni kanun ve alt düzenlemeler ile belirlenmiştir.

Ürünler İçin Teknik Düzenlemeler ve Uygunluk Değerlendirmesi Kanunu (RS-Resmi Gazete, No. 49/20213)¹ ürünlerin teknik düzenlemelere uygunluğunu belirleyen temel yasal çerçeveyi oluşturmaktadır. Söz konusu Kanun, bir ürünün ancak öngörülen teknik şartlara uygun olması, öngörülen prosedüre göre uygunluğunun değerlendirilmesi, mevzuata uygun olarak işaretlenmesi ve öngörülen belgelerle takip edilmesi halinde piyasaya arz edebileceğini düzenlemektedir. Herhangi bir spesifik teknik düzenlemesi olmayan ürünler için ise Genel Ürün Güvenliği Kanunu (RS Resmi Gazete No. 41/09)² çıkartılmıştır. Bu Kanun esasen ilgili AB mevzuatı tercüme edilerek hayata geçirilmiştir. Söz konusu teknik düzenlemelerden sorumlu kurum Sırbistan Ekonomi Bakanlığı’dır.

Standardizasyon Kanunu (RS Resmi Gazete, No. 36/09, 46/15)³ AB standartlarının daha hızlı ve daha verimli bir şekilde benimsenmesi amacıyla çıkartılmıştır. Kanun uyarınca, Sırbistan Standardizasyon Enstitüsünün (ISS) yapısında değişikliğe gidilmiş olup ISS, kamu tüzel kişiliği statüsü kazanmıştır. ISS’den elde edilen bilgiye göre, Sırp standartlarının %99’unun Avrupa standartlarıyla uyumlaştırılmış olup detaylı bilgi ve düzenlemelere söz konusu kuruluşun <https://iss.rs/en/> web sitesinden ulaşılması mümkündür.

Öte yandan, 765/2008 sayılı Yönetmeliğe (EC) uyum sağlamak amacıyla kabul edilen Akreditasyon Yasası (RS Resmi Gazete, No.73/10 sayılı)⁴ 2010 yılı sonunda yürürlüğe girmiştir. Böylece Sırbistan akreditasyon sistemi, 765/2008 sayılı Yönetmelik (EC) ve ISO IEC 17011 ile uygunluk değerlendirme kuruluşlarını değerlendiren ve akredite eden akreditasyon kuruluşları için genel şartları belirleyen düzenlemeyle uyumlaştırılmıştır. Akreditasyon Yasasına göre, Sırbistan Akreditasyon Kurulu (ATS) bir kamu tüzel kişiliği olarak kurulmuş olup akreditasyon süreci hakkındaki detaylı bilgiye söz konusu kuruluşun <https://www.ats.rs/> web sitesinden ulaşılması mümkündür.

Sırbistan’da ayrıca Uluslararası Yasal Metroloji Örgütü’nün OIML D1 ve OIML D9 belgeleri ve metroloji ile ilgili AB yönetmelikleri dikkate alınarak Metroloji Kanunu (RS Resmi Gazete No. 15/16)⁵ çıkartılmıştır.

¹ Ürünler için Teknik Düzenlemeler ve Uygunluk Değerlendirmesi Kanunu;

https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_tehnickim_zahtevima_za_proizvode_i_ocenivanju_usaglasenosti.html

² Genel Ürün Güvenliği Kanunu; https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_opstoj_bezbednosti_proizvoda.html

³ Standardizasyon Kanunu; https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_standardizaciji.html

⁴ Akreditasyon Kanunu; https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_akreditaciji.html

⁵ Metroloji Kanunu; https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_metrologiji.html

Yukarıda bahsi geçen temel dört Kanun ile bazı teknik düzenlemelerin İngilizceleri, Sırbistan Ekonomi Bakanlığı'nın Tehnis Portalında (<https://tehnis.privreda.gov.rs/en/Download.html>) yer almaktadır. İngilizcesi mevcut olmayan, Sırpça dilindeki düzenlemelere ise <https://tehnis.privreda.gov.rs/sr/dokumenti.html> internet adresinden ulaşılması mümkündür.

Kalite altyapısının oluşturulmasından sorumlu kurum ve kuruluşlara ilişkin özet bilgi ve iletişim bilgileri aşağıda yer almaktadır:

- **Sırbistan Ekonomi Bakanlığı Kalite ve Ürün Güvenliği Bölümü;** Sırbistan'da teknik düzenlemeler (gıda dışı sanayi ürünleri için) ve ürün güvenliğinin yanı sıra akreditasyon ve standardizasyon politikasını oluşturmaktan sorumlu kurumdur. Sırbistan Ekonomi Bakanlığı Kalite ve Ürün Güvenliği Bölümü, ticari kuruluşların kalite altyapısı hakkında bilgi almasını kolaylaştırmak için teknik mevzuatlara ilişkin bir bilgi merkezi olarak "Tehnis Portalı"nı oluşturmuştur. Söz konusu bilgi merkezinden; geçerli teknik düzenlemeler, hazırlık aşamasındaki düzenlemeler, uygunluk değerlendirmesi için atanmış ve yetkili kuruluşlar, standartların belgelendirilmesi için yetkili kuruluşlar, yurt dışında yayınlanan geçerli uygunluk belgeleri vb. bilgiler yer almaktadır.

Web Sitesi: <https://www.tehnis.privreda.gov.rs/sr/vesti.html> (İngilizce web sitesi de bulunmakla birlikte en güncel gelişmeler Sırpça web sitesinde yer almaktadır.)

Adres: : Resavska 24, 11000 Belgrad

Telefon: +381-11-3343-366; 3343-368

E-mail: kabinet@privreda.gov.rs; tbtinfo@privreda.gov.rs

- **Sırbistan Standardizasyon Enstitüsü;** Sırp standartlarının ve ilgili belgelerin Avrupa ve uluslararası standartlar ve ilgili belgelerle uyumluluğunu sağlamak; Sırbistan'ın ihtiyaçları ve çıkarları olan alanlarda standardizasyon için Avrupa ve uluslararası kuruluşlar tarafından kabul edilen ve Sırbistan standartlarının ve ilgili belgelerin incelenmesi, geliştirilmesi ve gözden geçirilmesi süreçlerine katılmak, standardizasyon alanında Avrupa ve uluslararası kuruluşlarla ve standardizasyon alanında ilgili anlaşmalara imza atan ülkelerin standardizasyonuna yönelik ulusal kuruluşlarla işbirliği yapmaktan sorumludur.

Web Sitesi: <https://iss.rs/en/>

Adres: Stevana Brakusa 2, 11030 Belgrad

Telefon: +381-11-7541-421, 3409-301, 3409-335, 6547-293, 3409-310

E-mail: infocentar@iss.rs

- **Sırbistan Akreditasyon Kurulu;** Akreditasyon Yasası uyarınca akreditasyon çalışmalarının yürütülmesiyle görevlendirilen tek organdır. Sırbistan Akreditasyon Kurulu, uygunluk değerlendirme kuruluşlarının testler, kalibrasyon, ürün, süreç ve hizmet belgelendirme, yönetim sistemi sertifikaları, yeterlilik testleri konularındaki görevleri yerine getirme yeterliliğini belirlemektedir.

Web Sitesi: <https://www.ats.rs/>

Adres: Vlačkovićeve 3, Kat 5, 11103, Belgrad

Telefon: +381-11-3130-373

E-mail: office@ats.rs

- **Sırbistan Ölçü ve Değerli Madenler Müdürlüğü**; metroloji alanındaki standartları geliştirmek, gerçekleştirmek, kontrolünü sağlamak ve bu alandaki çalışmalarını koordine etmekle görevlidir.

Web Sitesi: <https://www.dmdm.gov.rs/en/>

Adres: Mike Alasa 14, 11000 Belgrad

Telefon: +381-11-20-24-400 / +381-11-32-82-736

E-mail: office@dmdm.rs

2. İthalat Denetimleri

a) Genel Bilgiler

Sırbistan'daki dış ticaret rejimi ilke olarak liberal bir özellik gösterse de milli güvenliğin ve kamu düzeninin sağlanması, insan, hayvan ve bitki yaşamı ile sağlığının korunması, sınai ve fikri mülkiyet haklarının korunmasına yönelik birtakım özel durumlarda yasak ve sınırlamalar getirilmiştir. Söz konusu kısıtlama ve yasaklar Sırbistan yerel mevzuatına ve Sırbistan'ın taraf olduğu uluslararası anlaşmalara dayanmaktadır. Nitekim silahlanma ve askeri teçhizatın ticareti ile çift kullanımlı malların dış ticareti ayrı bir yasa ile düzenlenmekte; ilaç, kan ürünleri, vitamin gibi eczacılık ürünleri, tıbbi cihazlar, radyoaktif maddeler vb. ürünlerin ithalatında ise lisans/izin gerekliliği bulunmaktadır.

Sırbistan'da milli güvenliğin ve kamu düzeninin sağlanması, insan, hayvan ve bitki yaşamı ile sağlığının korunması, sınai ve fikri mülkiyet haklarının korunması gibi birtakım özel durumlarda ise bazı ürün gruplarında; ithal lisans belgesi, sertifika, ilgili kamu otoritesinin izni veya sınırda denetim uygulamaları bulunmaktadır.

Sırbistan Gıda Güvenliği Kanunu uyarınca, gıda güvenliği ile ilgili yetkiler Sağlık Bakanlığı (sıhhi teftiş/sanitary inspection) ile Tarım, Ormancılık ve Su Yönetimi Bakanlığı (bitki sağlığı denetimi, veteriner muayenesi ve zirai muayene/phytosanitary inspection, veterinary inspection and agricultural inspection) arasında paylaştırılmıştır.

Buna ilaveten, Sağlık Bakanlığının ise sağlık denetimi (sanitary inspection) kapsamında; yeni gıdalar (daha önce insan tüketiminde kullanılmayan gıda veya gıda bileşenleri), diyet ürünleri, bebek gıdaları, katkı maddeleri, insan tüketimine yönelik tuz, enzim, hayvansal olmayan gıda müstahzarları ve içme suyu da dâhil olmak üzere birçok gıdayı denetleme yetkisi bulunmaktadır. Sağlık Bakanlığı ayrıca, ilaçlar ve sağlık malzemeleri ile oyuncakların ürün güvenliği denetimlerinden de sorumlu Bakanlıktır. Bu iki denetim, ithalat aşamasında yapılmakla birlikte ürün piyasada iken de ek denetimler yapılabilmektedir.

Diğer taraftan, ilaçlar ve medikal cihazların ithalatı için gerekli izin ve/veya lisans işlemlerinin tamamlanmış olması gerekmekte olup söz konusu husustan Sırbistan İlaç ve Medikal Cihaz Kurumu (<https://www.alims.gov.rs/>) sorumludur.

Sırbistan'da piyasa gözetimi ve denetimi ile ilgili faaliyetler İç ve Dış Ticaret Bakanlığının koordinasyonunda yürütülmektedir. Tarım ve gıda ürünleri dışında kalan ürünlerin denetimi genel itibarıyla ürün piyasada iken yapılmaktadır. Ancak herhangi bir ürünün, ürün güvenliği denetiminden sorumlu olan Bakanlığın Sırbistan Gümrük İdaresine başvurarak, bu ürünün

sınırdaki denetiminin yapılmasını istediği durumlarda ithalat aşamasında da denetim yapılabilmektedir.

Sırbistan pazarına giriş yapacak ürünlerin kontrolünden sorumlu piyasa gözetim makamları ile gümrük otoritesinin yetki ve sorumlulukları Piyasa Gözetimi Kanunu (RS Resmi Gazete, No. 92/11)⁶ ile belirlenmiş olup piyasa gözetiminden sorumlu başlıca kurumlar ve denetim alanları aşağıdaki tabloda listelenmiştir:

Sırbistan İç ve Dış Ticaret Bakanlığı Web Sitesi: https://must.gov.rs/ Adres: : Nemanjina 11, 11000, Belgrad Telefon: +381-11-3633-721; 3633-722 E-mail: kabinet@must.gov.rs	* Genel itibarıyla gıda dışı sanayi ürünleri ilişkin denetim * Telekomünikasyon denetimleri
Sırbistan Ekonomi Bakanlığı, Ölçüler ve Değerli Metaller Müdürlüğü Web Sitesi: https://www.dmdm.gov.rs/en/ Adres: Mike Alasa 14, 11000 Belgrad Telefon: +381-11-20-24-400 / +381-11-32-82-736 E-mail: office@dmdm.rs	Ölçüm kriterleri, hazır ambalajlama, değerli metallere yapılan eşyalar vb. konularda denetimler
Sırbistan İnşaat, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Web Sitesi: https://www.mgsi.gov.rs/ Adres: : Nemanjina 22-26, 11000, Belgrad Telefon: +381-11-2929-738 E-mail: kabinet@mgsi.gov.rs	*Karayolu, su ve hava taşımacılığı için kullanılan araçların güvenliğine ilişkin denetim *Demiryolu güvenliği denetimi *İnşaat malzemelerine ilişkin denetim
Sırbistan Tarım, Ormancılık ve Su Yönetimi Bakanlığı Web Sitesi: http://www.minpolj.gov.rs/ Adres: : Nemanjina 22-26, 11000, Belgrad Telefon: +381-11-260-79-60; 260-79-61 E-mail: office@minpolj.gov.rs	Bitki sağlığı denetimi, veteriner muayenesi ve zirai muayene/tarım denetimi (tarım ve gıda ürünlerine ilişkin)
Sırbistan Sağlık Bakanlığı Web Sitesi: www.zdravlje.gov.rs Adres: : Nemanjina 22-26, 11000, Belgrad Telefon: +381-11-3616-251; 3614-890 E-mail: kabinet@zdravlje.gov.rs	Sihhi denetim (eczacılık ürünleri, tıbbi cihazlar, oyuncaklar, kozmetik ürünleri vb.)
Sırbistan Madencilik ve Enerji Bakanlığı Web Sitesi: https://www.mre.gov.rs/ Adres: : Nemanjina 22-26, 11000, Belgrad Telefon: +381-11-3346-755 E-mail: kabinet@mre.gov.rs	Deniz taşıtları, basınçlı ekipmanlar, potansiyel olarak patlayıcı bir ortamda kullanılacak ekipman ve koruyucu sistemler vb. denetimi
Sırbistan İçişleri Bakanlığı Web Sitesi: www.mup.gov.rs Adres: : Bulevar Mihajla Pupina 2, 11000, Belgrad Telefon: +381-11-306-2000 (2601) E-mail: info@mup.gov.rs	Patlayıcılar, yangın riski taşıyan maddeler vb. ürünlere ilişkin denetim

⁶ https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_trzisnom_nadzoru.html

b) Karantina İşlemleri

Yetiştirme ve üreme amaçlı ithal edilen hayvanlar için karantina uygulaması bulunmakta olup karanti süresi ve koşullarının detayları <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2018/74/3> linkinde yer alan mevzuatta yer almaktadır. Bununla birlikte ihracatçı ülkenin epizootik koşullarına göre yukarıda belirtilen amaç dışında ithal edilen hayvanların da karantina işlemi uygulanması tabi tutulabilmesi hakkı saklı tutulmuştur.

Bununla birlikte Sırbistan'a bitki ve bitkisel ürünlerin ithali sırasında ürünlerde bulunması halinde ithale engel teşkil eden karantinaya tabi organizmalar da belirlenmiştir. Söz konusu liste <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/ministarstva/pravilnik/2010/7/1/reg> linkinde yer almaktadır.

c) Etiketleme

Sırbistan, büyük ölçüde AB ile uyumlu işaretleme ve etiketleme düzenlemesine sahiptir. Ancak ihracatçıların, yerel pazara sunulacak herhangi bir ürünü göndermeden önce gerekli şartları teyit etmelerinde fayda görülmektedir. Sırbistan'a yapılan tüm ihracatlarda ürünün adı, üreticinin veya ithalatçının tam adresi, menşe ülke, net miktar/ağırlık/hacim, içerikler, depolama şekli (nakliye, bakım kullanımı) ve ilgili tüketici uyarıları bilgileri yer almalıdır. Teknik açıdan daha karmaşık olan ürünlerde ise; kullanım talimatı, üreticinin özellikleri, yetkili bakım ofislerinin bir listesi, garanti bilgileri de dâhil etmelidir. Tüm bilgiler Sırpça olmalı ve gümrük işlemleri yapılmadan önce her ürüne eklenmelidir.

Bununla birlikte, Sırbistan'ın AB üyesi olmaması nedeniyle CE işareti zorunluluğu bulunmamaktadır. Ancak, Sırbistan'ın teknik düzenlemelere ilişkin mevzuatı uyarınca bazı sanayi ürünlerinin ilgili düzenlemelere uygun olarak üretilmesi ve Sırbistan uygunluk işaretinin (<https://tehnis.privreda.gov.rs/en/Technical-Regulations/SerbianMarkOfConformity.html>) söz konusu ürünlerde yer alması zorunludur. Bu süreçte, Sırbistan Ticaret ve Sanayi Odası tarafından hazırlanan uygunluk değerlendirme işaretinin gerekli olup olmadığına yönelik anketten (<https://aplikacije.pks.rs/Aplikacije/CEznak.aspx>) de yararlanılabilir.

Tarım ürünleri için “Rulebook on Declaration, Labeling and Marketing of Food (RS Resmi Gazete No. 19/2017, 16/2018, 17/2020, 118/2020, 17/2022, 23/2022 ve 30/2022)⁷” düzenlemesine göre özel etiketleme şartları geçerlidir. Bu Yönetmeliğe göre hem perakende hem de toplu paketlenmiş gıdalarda bir etiket bulunmalı ve son kullanma tarihi, gıda katkı maddelerinin türü ve içeriği, eklenen vitaminlerin, minerallerin ve ürünün zenginleştirilmesi için eklenen diğer bileşenlerin türü ve içeriği, besin değeri bilgilerini içermelidir.

Ayrıca, patlayıcı gazlar, yanıcı gaz ve sıvılar vb. kimyasal ürünler için “Rules on the Classification, Packaging, Labelling and Advertising of a Chemical and Certain Product in Accordance with the Globally Harmonized UN Classification and Marking System (RS Resmi Gazete No. 105/2013, 52/2017 ve 21/2019)⁸” düzenlemesine göre özel etiketleme şartları geçerlidir.

⁷ <https://www.paragraf.rs/propisi/pravilnik-o-deklarisanju-oznacavanju-i-reklamiranju-hrane.html>

⁸ <https://www.paragraf.rs/propisi/pravilnik-klasifikaciji-pakovanju-obelezavanju-oglasavanju-hemikalije-odredjenog-proizvoda.html>

d) Bitki Sağlığı Önlemleri

Sırbistan Gıda Güvenliği Kanunu uyarınca, gıda güvenliği ile ilgili yetkiler Sağlık Bakanlığı (sıhhi teftiş/sanitary inspection) ile Tarım, Ormancılık ve Su Yönetimi Bakanlığı (bitki sağlığı denetimi, veteriner muayenesi ve zirai muayene/phytosanitary inspection, veterinary inspection and agricultural inspection) arasında paylaştırılmıştır.

İthalat ve transit sırasında Tarım, Ormancılık ve Su Yönetimi Bakanlığı tarafından, hayvansal kökenli gıdalar için sınırda veteriner muayenesi; bitkisel kökenli gıdalar için bitki sağlığı denetimi; karma gıdalar için ise sınırda veterinerlik muayenesi ve bitki sağlığı denetimi; bitki ve hayvan bazlı olmayan diğer gıdalar (mineral bazlı gıdalar) için ise sağlık muayenesi yapılmaktadır.

Buna ilaveten, Sağlık Bakanlığının ise sağlık denetimi (sanitary inspection) kapsamında; yeni gıdalar (daha önce insan tüketiminde kullanılmayan gıda veya gıda bileşenleri), diyet ürünleri, bebek gıdaları, katkı maddeleri, insan tüketimine yönelik tuz, enzim, hayvansal olmayan gıda müstahzarları ve içme suyu da dâhil olmak üzere birçok gıdayı denetleme yetkisi bulunmaktadır.

Veteriner sağlık kontrolü veya bitki sağlığı denetiminin yapılabildiği sınır kapıları Sırbistan Gümrük İdaresi tarafından belirlenmiş (<https://www.carina.rs/en/passengers/hpcp.html>) olup bu kapsamdaki ürünlerin diğer kapılardan geçiş işlemleri gerçekleştirilememektedir.

Belirtilen denetim faaliyetlerini yürüten birimlerin telefon numaraları Sırbistan Gümrük İdaresi tarafından duyurulmuş olup aşağıda yer almaktadır:

Sağlık muayenesi için +381-11-3115-779 (çalışma saatler: 07:30-22:00)

Bitki sağlığı denetimi için +381-11-3117-779

Veterinerlik muayenesi için +381-11-3117-272 (çalışma saatler: 08:30-16:30)

e) Helal Belgelendirme

Sırbistan'da helal belgelendirmesine dair resmi olarak yasal bir düzenleme ya da mevzuat bulunmamaktadır. Sırbistan'da helal belgesi herhangi bir ürün için zorunlu da değildir. Bu sebeple, Sırbistan'da helal ürünlere ilişkin herhangi bir istatistik (ihracat, ithalat, tüketim, üretim, vb.) tutulmamaktadır. Sırbistan, İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) ya da İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIIC) üyesi de değildir. Bu kapsamda, söz konusu ihtiyacı karşılamak üzere, Sırbistan'da Helal Sertifikası veren iki adet ajans vardır. Ancak, söz konusu iki ajans arasında koordinasyon bulunmamaktadır.

- Sırbistan İslam Birliği Riyasetine (<http://www.rijaset.rs/>) bağlı Helal Ajansı (Halal agencija Islamske zajednice Srbije) (<http://halal.rs/news.php>)

Söz konusu ajansın "International Halal Integrity Alliance (IHIA)" üyeliği bulunmaktadır. Ajanstan edinilen bilgiye göre, kendilerince hazırlanan ve IHIA ile World Halal Council (WHC) tarafından onaylanan "Helal Standart Sırbistan 2009 (HSS-2009)" yerel düzenlemesine göre belgelendirme yapılmaktadır.

- Sırbistan İslam Birliği Meşihatına (<http://mesihat.org/>) bağlı Helal Ajansı (Agencija za Certificiranje Halal Kvaliteta) (<https://mesihat.org/halal/>) Sırbistan'da 2007 yılında kurulmuştur. Söz konusu derneğin amacı güvenilir bir helal sertifikasyon sistemi kurmak ve bu kapsamda gerekli kriterleri sağlayan ürün ve hizmetlere helal statüsü kazandırmaktır. Ajanstan edinilen bilgiye göre, kendilerince hazırlanan "Helal standart BAS 1049:2010" düzenlemesine göre belgelendirme yapılmaktadır.

Bahse konu ajanslar, gıda ürünleri ile kozmetik ve ilaç sektöründeki ürünler için belgelendirme yapabilmektedir. Ancak en çok talebin, gıda ürünleri için geldiği bilinmektedir. Sırbistan'da özellikle büyük gıda firmalarının Müslüman ülkelere ihracat yapabilmek amacıyla helal sertifikası aldıkları bilinmektedir.

3. İthalatta Talep Edilen Belge Örnekleri

Sırbistan'ın AB'ye katılım müzakereleri çerçevesinde Sırp gümrük mevzuatı büyük ölçüde AB gümrük mevzuatı ile uyumlaştırılmıştır. Bu kapsamda, Türk ürünlerinin Sırbistan'a ihracatında beyanname, fatura, TIR Karnesi, taşıma belgesi (CIR, CMR vb.) gibi belgelerin yanı sıra Türkiye-Sırbistan STA'sı uyarınca EUR.1 dolaşım sertifikası da talep edilmektedir.

Bununla birlikte, milli güvenliğin ve kamu düzeninin sağlanması, insan, hayvan ve bitki yaşamı ile sağlığının korunması, sınai ve fikri mülkiyet haklarının korunması gibi birtakım özel durumlarda ise bazı ürün gruplarında; ithal lisans belgesi, sertifika, ilgili kamu otoritesinin izni veya sınırda denetim uygulamaları bulunmaktadır. İthalat sürecinde gerekli olan izin, sertifika ve belgeleri düzenleyen mevzuata ise <https://www.paragraf.rs/propisi/odluka-o-odredjivanju-robe-uvoz-izvoz-tranzit-propisano-pribavljanje-isprava.html> linkinden ulaşılması mümkündür. Diğer taraftan gümrük işlemlerinin kolaylaştırılması kapsamında yetkilendirilmiş yükümlü statüsü sahipleri açısından kontrol ve belge zorunluluğuında kolaylıklar sağlamaktadır.

Zorunlu belgelendirme talep edilen ürünler ile söz konusu belgelerin düzenlenmesinden sorumlu olan kamu kurumlarına ilişkin bilgiler 59/2022 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Karar⁹ ile belirlenmiştir. Bununla birlikte, resmi bir kaynak olmamakla birlikte ön araştırma yapılması sürecinde http://www.commercium.rs/Carinska_tarifa-224/book_id=ostalo-6220 web sitesinden gerekli belge ve sertifikalar hakkında bilgi temin edilebilir. (Söz konusu web sitesi ön araştırma için faydalanılabilecek olup web sitesindeki bilgilerin resmi bilgi statüsünde olmadığının dikkate alınması önem arz etmektedir.)

Bu kapsamda, zorunlu belgelendirme talep edilen ürünler ve bu belgeleri veren/düzenleyen kurum ve kuruluşlara ilişkin özet bilgi aşağdaki tabloda yer almakla birlikte Sırbistan'a ihracatta ürün güvenliği ve kalite açısından veya ürünün içerdıği maddelere göre uygulamada ilave belgelendirme/analiz talep edilen durumlar da söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle, Sırbistan'a ihracatta herhangi bir sorunla karşılaşılmaması için, yapılacak ihracat öncesinde Sırbistan Gümrük İdaresinden (<https://carina.rs/en/about-us/contact-us.html>) veya ithalatçı yerli firmadan, gerekli belgeler ve prosedürler konusunda detaylı bilgi alınmasında fayda bulunmaktadır.

⁹ 8 İthalat, İhracat ve Transit Ticarete Belirli Belgelerin Alınmasını Gerektiren Malların Belirlenmesi Hakkında Karar, <https://www.paragraf.rs/propisi/odluka-o-odredjivanju-robe-uvoz-izvoz-tranzit-propisano-pribavljanje-isprava.html>

Zorunlu Belgelendirme Talep Edilen Ürünler	Talep Edilen Belgenin Mahiyeti	Belgeleri Veren/Düzenleyen Kurum ve Kuruluş
Bazı sanayi ürünleri (tekstil ürünleri, maske vb.)	Kalite kontrolü Sihhi kontrol	İlaç ve Tıbbi Cihaz Ajansı; https://www.alims.gov.rs/ Sağlık Bakanlığı Sağlık Denetimi Birimi; https://www.zdravlje.gov.rs/tekst/341788/sanitarna-inspekcija.php
Tarım ürünleri	Kalite ve sağlık kontrolü	Tarım, Ormancılık ve Su Yönetimi Bakanlığı Gıda Etiketleme, Tarım ve Gıda Ürünleri ve Organik Üretim İçin Kalite Şemaları ve Organik Üretim Departmanı; http://www.minpolj.gov.rs/ministarstvo/sektori/sector-za-poljoprivrednu-politiku/grupa-za-kvalitet-deklarisanje-i-oznacavanje-hrane/?script=lat
Ozon tabakasına zarar veren bazı maddeler (Sivil amaçlı kullanılan patlayıcılar ve piroteknik malzemeler, koruyucu güvenlik ürünleri, kamu güvenliğini tehlikeye atan bazı ürünler, güvenlik kâğıtları, fauna türlerinin korunan canlı örnekleri)	-	İçişleri Bakanlığı; http://www.mup.gov.rs/wps/portal/sr/ Çevre Koruma Bakanlığı; https://www.ekologija.gov.rs/dozvole-obrasci/zastita-vazduha-i-ozonskog-omotaca
İlaçlar, diyet takviyeleri, tıbbi cihazlar, kozmetikler, elektronik sigara	Sağlık denetimi	Sağlık Bakanlığı; https://www.zdravlje.gov.rs/ İlaç ve Tıbbi Cihaz Ajansı; https://www.alims.gov.rs/
Bazı inşaat malzemeleri	Kontrollü maddeler içeren veya bunlara dayanan ekipman denetimi	Çevre Koruma Bakanlığı; https://www.ekologija.gov.rs/node/24114
Canlı hayvan ve hayvansal ürünler	Hayvan sağlığı denetimi	Tarım, Ormancılık ve Su Yönetimi Bakanlığı Veterinerlik Müdürlüğü; https://www.vet.minpolj.gov.rs/uputstva-i-zahtevi-za-izdavanje-resenja/
Taze meyve ve sebzeler	Bitki sağlığı denetimi	Tarım, Ormancılık ve Su Yönetimi Bakanlığı Bitki Koruma Müdürlüğü; https://uzb.minpolj.gov.rs/
Silah	Güvenlik denetimi	İç ve Dış Ticaret Bakanlığı; https://must.gov.rs/

Tehlikeli kimyasal maddeler	Tehlikeli kimyasalların alım satım faaliyetini yürütmek için lisans	Çevre Koruma Bakanlığı; https://www.ekologija.gov.rs/
Atıklar	İthalat, ihracat veya transit geçiş izni	Çevre Koruma Bakanlığı; https://www.ekologija.gov.rs/
Koruma altındaki bitki ve hayvan yabani türler, bunların parça ve türevleri	-	Çevre Koruma Bakanlığı; https://www.ekologija.gov.rs/
Kültür, sanat ve tarih için özel öneme sahip kültürel mallar	-	Kültür Bakanlığı; https://www.kultura.gov.rs/

4. Diğer Önemli Hususlar

Sırbistan'ın AB'ye katılım müzakereleri kapsamında Gümrük Birliği faslına ilişkin müzakere süreci devam etmektedir. Bu kapsamda teknik düzenlemeler, standartlar, ithalat ve ürün güvenliği denetimleri ile piyasa gözetimi gibi Sırbistan'ın kalite altyapısının oluşturulması ve korunmasına yönelik yasal düzenleme Avrupa Birliği mevzuatı ile uyumlaştırılmıştır. Ancak halihazırda AB mevzuatı ile uyumlaştırılmamış alanlar da bulunmaktadır.

Sırbistan'da gümrük mevzuatı ve ithalat denetimleri süreci karmaşık olup, ithal edilecek ürüne göre değişkenlik göstermekle birlikte, ithalat için gerekli olan belgelerin hazırlık ve izin süreçleri zaman alabilmektedir. Bu nedenle ihracat öncesinde; Sırbistan'ın talep ettiği belgeler, denetim süreçleri ve maliyetler konusunda Sırp ithalatçı firma ile görüşülmesi ve gümrük müşavirliği faaliyeti yürüten firmalardan destek alınması tavsiye edilmektedir.

Öte yandan Sırbistan henüz Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi olmamakla birlikte, Sırbistan Ekonomi Bakanlığı nezdinde bir DTÖ/TBT (Technical Barriers to Trade) bilgi bildirim noktası hayata geçirilmiş olup ihracatçılarımızın bir teknik engel ile karşılaşması durumunda tbinfo@privreda.gov.rs adresinden bu nokta ile irtibat kurabilmesi mümkündür.